

XXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX

Váš list číslo/zo dňa
31.3.2026

Naše číslo
SNSLP/2026/00226-2

Vybavuje
Mgr. Zuzana Vlčeková

Žilina
21.4.2026

Odborné stanovisko

Slovenskému národnému stredisku pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) ste doručili žiadosť o stanovisko k otázke, či ustanovenie § 9 ods. 1 a 2 antidiskriminačného zákona¹ je z pohľadu Civilného sporového poriadku nárok, v ktorom usporiadanie vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu v zmysle § 137 písm. b) CSP². Inými slovami sa dopytujete, či môže súd rozhodnúť aj iným spôsobom, ako znie žalobný návrh.

V zmysle § 1 ods. 2 písm. f) zákona o zriadení Strediska³, Stredisko plní úlohy v oblasti ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „ľudské práva“). Stredisko na tento účel najmä vydáva na požiadanie fyzických osôb alebo právnických osôb alebo z vlastnej iniciatívy odborné stanoviská vo veciach dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania podľa osobitného predpisu.

Relevantná právna úprava a právne posúdenie

Podľa § 137 písm. b) CSP *žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.*

¹ Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon)

² Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok

³ Zákon č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva

Podľa § 9 ods. 1 antidiskriminačného zákona *každý má podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou.*

Podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona *každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania. Môže sa najmä domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania, ak je to možné, napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadosťučinenie; ak ide o nedodržanie zásady rovnakého zaobchádzania z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, môže sa tiež domáhať neplatnosti právneho úkonu, ktorého účinnosť bola podľa osobitného predpisu pozastavená.*

Podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona *ak by primerané zadosťučinenie nebolo dostačujúce, najmä ak nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania bola značným spôsobom znížená dôstojnosť, spoločenská vážnosť alebo spoločenské uplatnenie poškodenej osoby, môže sa tá domáhať aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sumu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a všetky okolnosti, za ktorých došlo k jej vzniku.*

Prostredníctvom ustanovenia § 9 antidiskriminačného zákona zákonodarca vymenúva tzv. základné prostriedky právnej ochrany diskriminovaných osôb, keďže ide o ich demonštratívny výpočet („najmä“).⁴

Podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 257/2010 zo dňa 22.2.2012: „...žaloba, ktorou sa žalobcovia domáhali, aby súd určil, že bola porušená zásada rovnakého zaobchádzania, je prípustná a je primeraným a efektívnym prostriedkom vyslovenia porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, keďže antidiskriminačný zákon poskytuje len demonštratívny výpočet prostriedkov ochrany, ktorých sa účastník môže na súde voči osobe porušujúcej právo na rovnaké zaobchádzanie domáhať.“

Antidiskriminačný zákon zakotvuje právo každého, kto sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania domáhať sa svojich práv na súde. **Výpočet nárokov, ktoré si môže obeť diskriminácie uplatniť v súdnom konaní, zákonodarca vymenoval demonštratívne. Ponechal teda na vôli dotknutej osoby zvoliť si najvhodnejší prostriedok ochrany.**

⁴ Cenkner, M. Antidiskriminačný zákon. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2025, s. 288

Voľba nárokov, ktorých sa môže osoba domáhať antidiskriminačnou žalobou, je teda výlučne v jej dispozícii, pričom môže požadovať aj plnenia, ktoré nie sú v zákone výslovne uvedené. Zároveň z dikcie príslušných ustanovení antidiskriminačného zákona **nie je možné vyvodit' oprávnenie súdu do jej voľby akokoľvek zasahovať**.

Iný prístup zvolil zákonodarca k žalobám na usporiadanie práv a povinností. V ich prípade z hmotného práva musí vyplývať, že súd má oprávnenie rozhodnúť, že existujúci právny vzťah medzi stranami modifikuje, teda mení jeho obsah (usporadúva ho), pričom takáto zmena má za cieľ účelné užívanie majetkových práv v budúcnosti. Ďalším znakom je, že súd má pri usporiadaní vzťahu aspoň určitú mieru diskrečnej právomoci. Táto diskrečná právomoc sa pohybuje v rámci pravidiel ustanovených príslušnou hmotnoprávnou normou.⁵

Príkladom je hmotnoprávna úprava zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva, ktorá umožňuje súdu v závislosti od zisteného skutkového stavu rozhodnúť, akým spôsobom podielové vlastníctvo vyporiada. V prípade dôvodov hodných osobitného zreteľa má dokonca súd právo rozhodnúť aj o tom, že nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku.⁶

Tiež je nutné uviesť, že v prípade rozhodovania o nárokoch, ktorých sa obeť diskriminácie domáha v súdnom konaní, je právnym dôvodom pre ich priznanie porušenie zákonnej povinnosti dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania zodpovednou osobou. **Výsledkom antidiskriminačných sporov teda nie je modifikácia právneho vzťahu existujúceho medzi jeho účastníkmi, ale poskytnutie ochrany právam obeť diskriminácie priznaním negatívneho, reštitučného, satisfakčného alebo iného nároku.**

⁵ Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 498

⁶ Podľa § 142 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník:

(1) Ak nedôjde k dohode, zruší spoluvlastníctvo a vykoná vyporiadanie na návrh niektorého spoluvlastníka súd. Prihliadne pritom na veľkosť podielov a na účelné využitie veci. Ak nie je rozdelenie veci dobre možné, prikáže súd vec za primeranú náhradu jednému alebo viacerým spoluvlastníkom; prihliadne pritom na to, aby sa vec mohla účelne využiť a na násilné správanie podielového spoluvlastníka voči ostatným spoluvlastníkom. Ak vec žiadny zo spoluvlastníkov nechce, súd nariadi jej predaj a výťažok rozdelí podľa podielov.

(2) Z dôvodov hodných osobitného zreteľa súd nezruší a nevyporiada spoluvlastníctvo prikázaním veci za náhradu alebo predajom veci a rozdelením výťažku.

(3) Pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva rozdelením veci môže súd zriadiť vecné bremeno k novovzniknutej nehnuteľnosti v prospech vlastníka inej novovzniknutej nehnuteľnosti. Zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva nemôže byť na ujmu osobám, ktorým patria práva viaznúce na nehnuteľnosti.

Záver

S poukazom na hmotnoprávnu úpravu obsiahnutú v § 9 antidiskriminačného zákona, z ktorej vyplýva, že voľba nárokov, ktoré si obeť diskriminácie môže uplatniť antidiskriminačnou žalobou je plne v jej dispozícii („*môže sa domáhať*“) a s poukazom na demonštratívny výpočet prostriedkov ochrany („*najmä*“) Stredisko konštatuje, že **ustanovenie § 9 antidiskriminačného zákona nie je z pohľadu Civilného sporového poriadku nárokom, v ktorom usporiadanie vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu v zmysle § 137 písm. b) CSP.**

V antidiskriminačných sporoch je súd v zmysle § 216 ods. 1 CSP viazaný žalobným návrhom žalobcu.

PhDr. Silvia Porubánová
výkonná riaditeľka

